

Lect. univ. dr. Bianca-Elena Bican
Universitatea Babeș-Bolyai din Cluj-Napoca
Facultatea de Litere
Departamentul de Limba și literatura germană
Str. Horea Nr. 7
RO - 400174 Cluj-Napoca

STUDIAREA ȘI VALORIFICAREA MOȘTENIRII CULTURALE

Teză de abilitare – Rezumat

În prezentarea activității mele științifice din perioada post-doctorală am identificat domeniile prioritare abordate în perioada de activitate desfășurată la Centrul de cercetare „Georg Büchner” al Universității Philipp din Marburg (2001-2002), precum și în cadrul Catedrei RFG pentru Literatura germană din Europa Centrală de Sud-Est (2004-2009), respectiv în cadrul Departamentului de Limba și literatura germană a Universității Babeș-Bolyai din Cluj-Napoca (din 2009 până în prezent).

Deoarece principalul meu domeniu de studiu din ultimii ani îl constituie cultura și literatura germană din România și din Transilvania, am considerat că este necesară o definire a premiselor teoretice și empirice pe baza cărora abordez anumite teme specifice de cercetare. Prin prisma ideilor enunțate de Clifford Geertz, consider că îmi pot asuma acest demers științific datorită pregătirii culturale și lingvistice acumulate în timp, precum și datorită unei continue interogări metodologice, necesare unui cercetător ce nu face parte dintr-o minoritate etnică, ce poate însă evita, datorită acestui fapt, și perpetuarea unor prejudecăți și idei vehiculate în câmpul cultural de limbă germană de la noi.

Un prim aspect abordat în teză se referă la critica aplicată terminologiei utilizate în acest câmp cultural, urmărind noțiunile-cheie „rumäniendeutsche (Literatur)” și „Heimat”. Primul termen datează din perioada național-comunistă a epocii Ceaușescu, fiind introdus pe o filieră ideologică. Cel de-al doilea are o istorie complexă, deoarece este utilizat alternativ cu sinonimele „Mutterland” (patria mamă) și „Vaterland” (patria), în raport cu care se diferențiază prin

încărcătura afectivă; atât în cea de-a doua jumătate a sec. al XIX-lea, cât și în prima jumătate a sec. al XX-lea, aceste sinonime au fost larg vehiculate de către tinerii sași aflați la studii în străinătate, ce au preluat de asemenea o retorică naționalistă în urma unor activități de transfer cultural, pe care acest grup social le-a documentat prin publicația „Akademische Blätter“.

Fiind printre primii cercetări români ce au aplicat terminologia și metodologia lui Pierre Bourdieu în România, în teza mea de doctorat asupra receptării lui Paul Celan în România, am introdus atunci o distincție între două câmpuri culturale de la noi, precum și o perspectivă diferențiată a acestora. Reiau și aprofundez acum anumite aspecte teoretice, cu aplicație pe câmpul cultural de limbă germană din România.

Un domeniu prioritar al activității mele este cercetarea presei istorice de limbă germană din sec. XIX-XX, datorită participării la mai multe proiecte internaționale. Pe lângă elaborarea unor micromonografii și a unor studii tematice, acest domeniu de cercetare mi-a permis identificarea unor strategii de marginalizare culturală în câmpul cultural de limbă germană din România, pe care le discut împreună cu cauzele lor, analizând de asemenea consecințele lor pentru canonul cultural actual. Finalizez această parte a lucrării cu expunerea unor paradigme prioritare de tipul celor descrise de Thomas Kuhn, cu referire la cultura și literatura germană din România și din Transilvania din perioada interbelică.

Al doilea grupaj tematic al tezei urmărește mai multe domenii de aplicație pentru teoria receptării literare, precum și publicațiile rezultate în urma unor studii individuale și a participării la proiecte editoriale de impact științific internațional, prin colaborarea la Celan-Handbuch și la Goethe-Handbuch.

Capitolul următor pune accentul pe traduceri de specialitate și pe cele literare realizate în ultimii ani, explicând de asemenea rolul acestora în contextul cultural românesc.

În partea finală, teza conține propuneri pentru extinderea și aprofundarea anumitor domenii de cercetare în cadrul unei școli doctorale, teme pentru cursuri și seminarii adresate doctoranzilor și propuneri de colaborare instituțională.